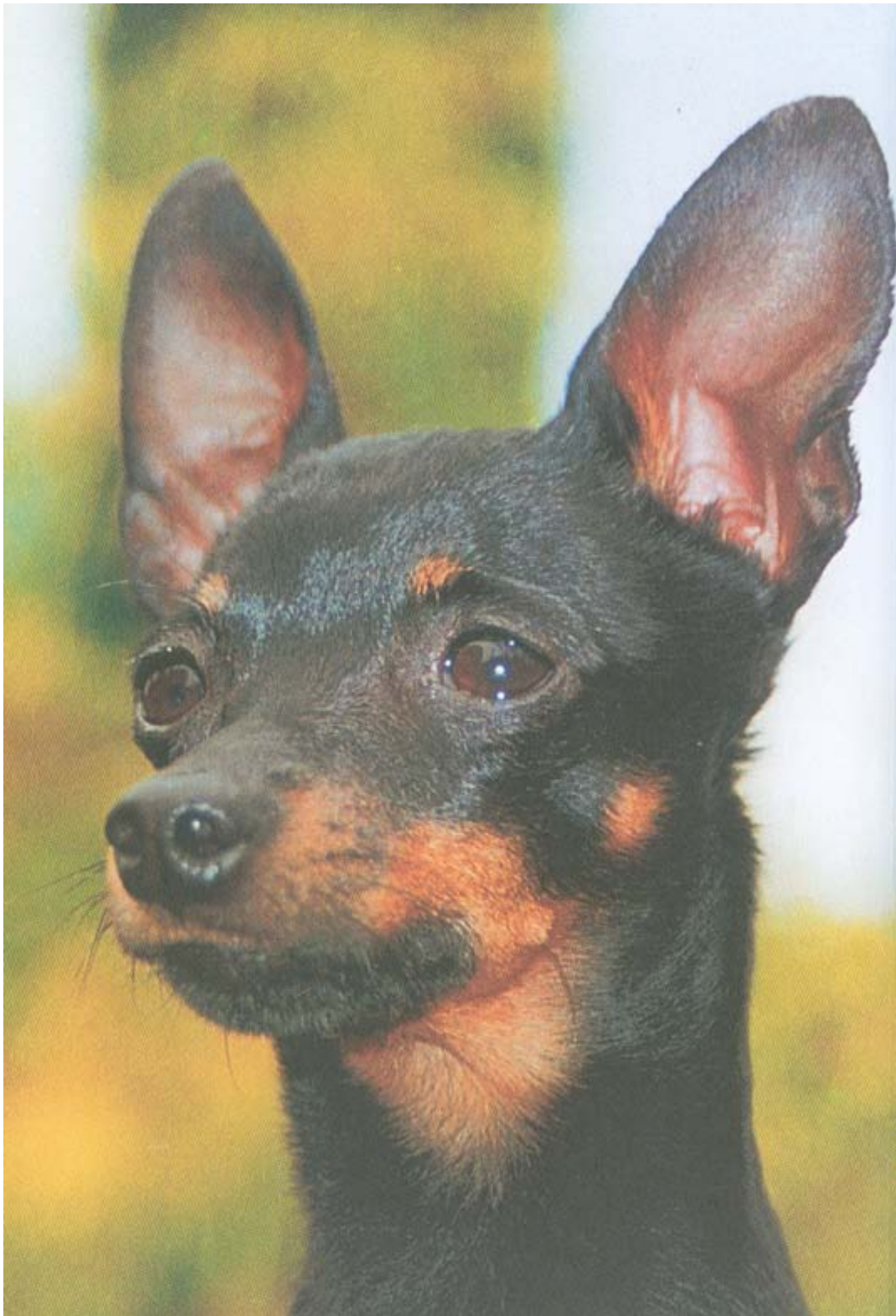

Rasspecifik avelsstrategi för rasen prazsky krysarik

RAS prazsky kryсарик

Innehållsförteckning

Bakgrund

- Historik

Sid 3-4
Sid 3-4

Nulägesbeskrivning

- Populationens utveckling

Sid 4-5
Sid 4-5

Dagens prazsky kryсарик

- Hälsa
- Mentalitet
- Exteriör

Sid 5-6
Sid 5-6
Sid 6
Sid 6

Mål och Strategier

Avelsbas

Mentalitet

Hälsa och exteriör

Sid 7-8
Sid 7
Sid 7
Sid 7-8

RAS prazsky krysarik

Historik

Rasen är mycket gammal och det finns forskning som funnit att rasen har rötter så långt tillbaka som till 1000-talet e.Kr. Man vet att hundar av prazsky krysarik-typ varit omtyckta av flera böhmiska kungar och andra adelsmän som levt i det som idag är Tjeckien och Slovakien. Dessa hundar lär ha fungerat både som sällskap och som rättjägare. Just namnet "prazsky krysarik" betyder "rättjägare från Prag". Flera prazsky krysarik ska genom åren ha givits som gåvor av de böhmiska kungarna till andra kungligheter runt om i Europa. År 1620 efter de inledande striderna i det trettioåriga kriget så försvann emellertid Böhmen som en självständig stat. Detta blev ett hårt slag för rasen, och man tror att hundar av denna typ främst överlevde hos allmogen. Det är svårt att veta med säkerhet vari rasens arbetsuppgifter legat och hur dessa skiftat över tid, men man kan lätt tänka sig att hundarna under långa perioder haft ett likartat syfte som de ursprungligen haft nämligen att jaga gnagare och fungera som sällskap till sina ägare.

Vid de tidiga hundutställningarna på 1900 talet blev hundar av denna typ diskvalificerade. De blev bedömda som otypiska och alltför småväxta. Domarna dömde nämligen hundarna utifrån standarden för dvärgpinscher - en till utseendet snarlik tysk hundras.

Chefredaktören Karel Stepansky lät 1934 publicera en artikel i tidningen "Pes" (Hunden), med titeln *Kommer den ärorika rasen prazsky krysarik att överleva?* Denna artikel fungerade som ett upprop till kynologerna i landet.

Ledande tjeckiska Kynologer som Theodor Rotter, Frantisek Dvoracek och Otakar Karlik blev intresserade av dessa otypiska, släthåriga pinschers och försökte sätta igång ett avelsprogram och samla information. De misslyckades dock att få rasen erkänd eftersom det på den tiden krävdes stamtavla sex generationer bakåt för att kunna registrera dem, ett krav ingen hund kunde uppfylla.

År 1950 förlorade Theodor Rotter hela sin egendom och med den dokumentationen som han hade rörande prazsky krysarik. Han tog inte upp försöket att rädda rasen efter detta.

På 1980-talet så började man återigen göra ett försök att rekonstruera rasen. Man startade en rasklubb och fick ett erkännande från moderlandets kennelkubb Czech-Moravian Cynological union. Den internationella populationen är i dagsläget relativt liten, men populariteten är stor och intresset för rasen likaså, både i rasens moderland och internationellt.

År 2006 är det första år då man med säkerhet vet att det införts hundar av rasen till Sverige. Det var redan från början frågan om en förhållandevis omfattande införsel till Sverige då intresset för

hundrasen redan från början var stort. På grund av den stora efterfrågan som då fanns internationellt samt det lilla utbud av valpar som fanns i Tjeckien så var det även många så kallade ostammade hundar som infördes till Sverige, alltså djur som inte hade någon stamtavla. I början infördes många djur utan stamtavla med intentionen att använda dessa i avel med djur som hade stamtavla, detta då det i Tjeckien fram till hösten 2008 fanns möjlighet att genom en så kallad bonitache få hundarna bedömda och införda i stamboken. Det finns ingen statistik på hur många hundar av denna typ som det finns i Sverige, men troligen är populationen större än vad den är för de hundar som har stamtavla.

Rasklubben startades år 2006 och ett arbete för att säkra rasens framtid i Sverige påbörjades. Rasklubben kallades från början Prazsky Krysarik Group of Sweden och en kontakt togs tidigt med den Svenska Kennelklubben för att se om något samarbete var möjligt. Då den Svenska Kennelklubben sedan tidigare tagit ett beslut som gjorde det möjligt för dem att själva erkänna raser som ännu inte är FCI erkända så fanns denna möjlighet. Rasen fick väldigt snabbt börja registreras i ett så kallat annexregister. Rasklubben blev avtalsansluten till SKK år 2007 och hade i samband med detta bytt namn till Svenska Prazsky Krysarik Klubben.

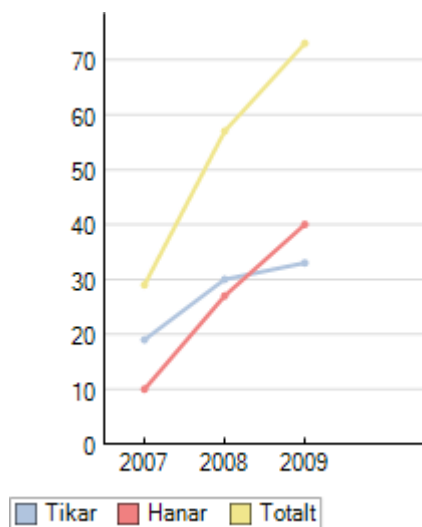

Diagram 1: Registreringar i SKK 2007-2009, SKK avelsdata (2010 01 13)

Under det första året, år 2007 registrerades 29 hundar. Av dessa var fyra svenskfödda. År 2008 registrerades det 57 hundar varav 25 var svenskfödda. I slutet av år 2009 hade mer än 150 hundar sammanlagt registrerats och av dessa var nästan hälften svenskfödda.

Nulägesbeskrivning

Populationens utveckling

Rasens ursprungliga färg är enligt standarden black and tan, och det har tills nyligen varit denna färg som ansetts vara mest "korrekt". Man har dock i Tjeckien under en lång period registrerat in hundar utan stamtavla, och bland dessa även hundar som har haft andra färger (eller burit på anlag för andra färger). Under åren har man erkänt fler och fler färger, och nu är även en långhårig variant av rasen erkänd. I Sverige är det de korthåriga black and tan som är den numerärt vanligaste typen, men många hundar med andra färger finns representerade i landet och även långhåriga hundar finns. Sedan 1980-talet så har det medvetet förts in nya individer till stamboken genom så kallade Bonitache. Det är ännu osäkert vad detta fört med sig i betydelse av genetisk variation.

I slutet av år 2008 stängde den tjeckiska rasklubben stamboken för att man ville utvärdera resultatet av de inmönstrade hundarna. Om stängningen av stamboken i Tjeckien är temporär eller permanent återstår att se.

Man kan se att det finns en stark tradition med både relativt hög inavel, matadoravel och upprepade parningar av samma kombinationer i aveln på prazsky krysarik i moderlandet. Rasens sammanlagda genetiska variation är relativt låg, och få blodslinjer står att finna i moderlandet som inte redan finns i Sverige. Rasen har heller inte internationellt några linjer som inte redan finns representerade i Sverige på ett eller annat sätt. Flera hanhundar har en procentuellt stor andel avkommor i rasen, och även tikar är överrepresenterade.

Vad man kan se trots den relativt höga släktskapsgraden i populationen är att rasen fortfarande är relativt heterogen såväl exteriört som mentalt. Aveln i Sverige har inte pågått speciellt länge och därför är det svårt att se några trender i denna. Man kan dock se att det finns vissa oroande tendenser till att matadoravel och höga inavelsparningar kan komma att bli vanligt förekommande även i Sverige. Av 12 kullar registrerade år 2008 var tre kullar över SKKs max rekommenderade gräns på 6,25% och en av dessa låg över 18% i inavelsgrad, av 20 registrerade kullar 2009 var 7 kullar över den rekommenderade maxgränsen.

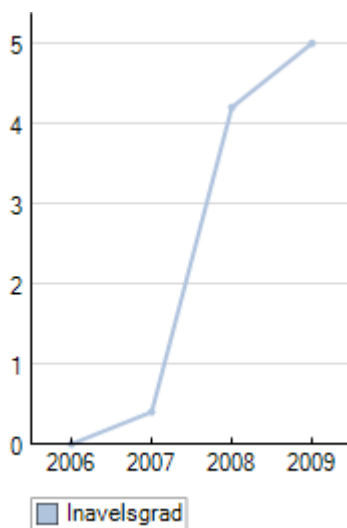

Diagram 2: Populationens medelinavelsgrad 2006-2009 SKK avelsdata (2010 01 13)

Dagens prazsky krysarik

Hälsa

Då rasen är väldigt ny i Sverige och endast ett litet antal individer finns registrerade är det svårt att få fram säkra siffror på hur sjukdomsläget och den allmänna hälsan ser ut. Det finns indikationer på att några defekter och sjukdomar är vanligare än önskvärt hos rasen, men i vilken utsträckning är svårt att avgöra. Ett fåtal hundar har ägare valt att testa avseende patellaluxation, många ägare anser att testa sina djurs knäleder är viktigt och prioriterat. Av de tjugotal hundar som till och med 2009 testats för patellaluxation så är det ungefär en fjärdedel som visat sig bära på detta fel.

Det finns i Sverige valpar som har fötts med en öppen fontanell och även sådana som fötts med kroksvans och det har även införts hundar som varit födda med någon av dessa fel från ursprungslandet. Förekomst av andra defekter som navelbräck har också konstaterats. Hur spridda dessa gener är i rasen är dock svårt att avgöra i dagsläget.

På många hundar har man blivit tvungen att dra flera valptänder, då de haft så kallade persisterande mjölkttänder. Några hundar har man varit tvungen att ta bort mer än 10 mjölkttänder på. Även vuxentänder har man nödgats att dra ut på somliga individer då tänderna på något sätt varit felplacerade. Både tänderna P1 och M3 saknas ofta hos rasen och får så göra enligt standarden, men även andra tänder har det saknats tandanlag för hos somliga hundar. Ett fåtal hundar i rasen har visat olika former av bettfel.

Mentalitet

Rasen skall enligt standarden vara reserverad och misstrogen gentemot främlingar. Reserverad får inte övertolkas som vare sig rädsla eller aggression då detta är egenskaper som inte är förenliga med en hund som fungerar i ett modernt samhälle. Rasen skall främst ses som en aktiv sällskapshundras, men med egenskaper kvar från sin tid som råttjägare.

Enbart ett fåtal djur har mentalbeskrivits, för få för att man skall kunna ge en god helhetsbild av hur rasens mentalstatus ser ut utifrån dessa resultat.

Det är viktigt att hundarna inte blir för reserverade gentemot främlingar då detta är en ras som skall fungera som en aktiv sällskapshundras, och därför måste fungera i samhället. Vikten av att vara uppmärksam på hundarnas mentalitet är därför stor, speciellt då det är viktigt att en hund fort kan skaka av sig skrämmande upplevelser och återgå till normal aktivitet utan några kvarstående rädslor.

Exteriör

Det finns flera exteriöra fel hos rasen som man bör betänka i avel, men få fel är kända som allvarligt påverkar hundens funktion eller vardagsliv.

Ett problem som uppmärksammats är att många unghundrar råkat ut för kraftig förlust av hårväxt på framför allt huvudet och bröstet, men ibland även på andra delar av kroppen. Flera ägare har testat sina hundar för demodex och andra hudsjukdomar, men inget konkret svar har kunnat uppvisas. Hos de flesta djur återkommer hårväxten när de blir lite äldre, ibland med hjälp av olika tillskott i fodren, medan somliga behåller hårförlusten även i äldre år.

Öronen är en sådan exteriör detalj som man bör betänka då det förvisso inte påverkar hundens hälsa eller funktion, men utseendemässigt förändrar öronens ställning hela hundens framtoning. Hundar av rasen bör ha ståndöron. Det är tillåtet enligt standarden med öron med hängande tipp, men det är dock inte önskvärt. Hängöron som ligger tätt emot huvudet är inte tillåtet enligt standarden.

Storleken på djuren är också det ett problem. Många djur är antingen för lätta och saknar den massa som är eftertraktad, och de har inte den benstruktur och muskulatur som behövs för att överensstämma med rasstandardens mer kraftfulla typ. Andra har högre mankhöjd än vad som är eftertraktat. Det finns en stor variationsrikedom även när det gäller närbesläktade djur. Detta kan bero på att det i ursprungslandet Tjeckien ofta gjorts parningar mellan små hanar och stora tikar.

Mål och strategier

Avelsbas

Långsiktiga mål

Att uppehålla och förstärka den genetiska variationen.

Strategi

För att nå målet skall uppfödare och valpköpare informeras om vikten av en genetisk variation och att man bör använda ett så stort antal hundar som möjligt i avel med hänseende till hälsa och mentalitet. Arbetet för att få till stånd en inmönstring av hundar för att bredda den existerande populationen skall fortsätta.

Kortsiktiga mål

Minska överanvändningen av avelsdjur.

Minska antalet inavelsparningar i rasen samt sänka inavelstrenden.

Strategi:

Rekommendationer angående maxanvändning av avelsdjur gällande kullantal skall sättas på ett sådant sätt att den följer populationens behov och minskar risken för överanvändning av några individer. Rasklubben skall även fortlöpande ge ut information om rasens population och användning av djur i avel samt rekommendationer baserade på denna information samt vilka risker som finns med en felaktig användning av enskilda djur.

Regelbundna uppfödarmöten skall även anordnas för att ge uppfödarna möjlighet att diskutera populationens status.

Mentalitet

Långsiktiga mål

Uppehålla rasens goda mentalitet och se till så att överdrivna rädslor eller aggressioner inte blir vanligt förekommande i rasen.

Strategi:

Ge ut information som hjälper till så standardens beskrivning av hundarnas mentalitet inte kommer att övertolkas till rädsla eller aggression.

Kortsiktiga mål

Öka kunskapen och intresset av mentalitetens betydelse för rasens uppfödare samt insamla information om rasens mentalitet.

Strategi:

Prioritera ägare som låter mentalbeskriva sina hundar i den tävlingsbarometer som förs av rasklubben för arbetande hundar. Inkludera mentalbeskrivning som merit i utmärkelsen "årets uppfödare". Ge utmärkelse vid årsmöten till de ägare som låtit mentalbeskriva sina hundar. Insamla information om mentaliteten i rasen och sammanställa en enkät rörande rasens mentalitet.

Exteriör och hälsa

Långsiktiga mål

Se till så att rasen bibehåller den variationsrikedom som tillåts enligt standarden.

Strategi:

Ge ut information som beskriver riskerna med en för stor homogenisering av rasen.

Kortsiktiga mål:

Minska andelen hundar som föds med defekter som är potentiellt skadliga och kostsamma för såväl hund som ägare.

Strategi:

Ett informationsblad om rasens problem skall göras tillgänglig för domare intresserade av rasen.

För att säkerställa att korrekt information uppmanas alla ägare och uppfödare att fylla i rasklubbens hälsoenkäter även fortsättningsvis samt sända in information i de fall deras hundar blivit sjuka eller visat sig ha en defekt.